

علامه قرشی کوه کمری؛
فرزانه وارسته

وحدید شوندی

پیشاهنگِ سخن

براستی انگار همین دیروز بود که به‌مراه چند تن از دوستان، خدمت اندیشمندِ اسلامی، علامه سید عبد اللطیف قرشی کوه کمری (۱۳۵۰-۱۴۳۸ق) رسیدیم تا جویای حال وی شویم. راد مردی که زیباییهای هستی او را نفریفت، و تا واپسین روزها، او را از خدایش جدا نکرد.

باری آنکه که شنید علامه سید عبدالعزیز طباطبائی یزدی (۱۳۴۸-۱۴۱۶ق)، آغاز به نگارش «مستدرک الذریعة إلى تصانیف الشيعة» کرده است، هرآنچه را که در فیش های خرد و کلان نگاشته بود، - بی هیچ چشم داشتی - به ایشان سپرد.

نیز به آن هنگام که سربازی جوان، از وی، درخواست شناخت شمه ای از اسلام کرد، دست به قلم برد و کتابچه ای به نام «ارشاد الفتی إلى طریق الهدی» از برایش نگارید تا چراغ فروزانی باشد برای مسیرزندگانی اش^۱.

آری، پوشیده نیست که این همان روش دانشوران راستین است.

نیم نگاهی به زندگانی وی

وی آنگونه که در کتاب «الکتی و الألقاب» خویش می نویسد: عبداللطیف فرزند علی اکبر حسینی کوه کمری شهره به قرشی است، که در (کوه کمر)، به تاریخ (۱۴ صفر ۱۳۵۰ق) دیده به جهان گشود، و در سایه سار پدرو مادر، الفباء و آغازینه قرآن را فرا گرفت، و سپس نزد سید رسول کوه کمری، قرآن و برخی از نگاشته های پارسی و صرف و نحو تا «الفوائد الصمدیة» شیخ بهائی را خواند.

پس از آن به همراه پدرش، راهی (خوی) شد، و در (مدرسه نمازی) از بزرگانی چون: سید ابراهیم علوی خویی، شیخ جابر فاضلی خویی، شیخ علی مجتهدی خویی، و دیگران بهره مند گردید.

سپس به (قم) آمد، و درسهای سطح و خارج را نزد:

- (۱). آیت الله سید حسین طباطبائی بروجردی (۱۲۹۲-۱۳۸۰ق)؛
- (۲). آیت الله سید شهاب الدین مرعشی نجفی (۱۳۱۵-۱۴۱۱ق)؛
- (۳). آیت الله سید محمد رضا موسوی گلپایگانی (۱۳۱۶-۱۴۱۴ق)؛
- (۴). آیت الله شیخ احمد کافی الملکی تبریزی (۱۳۱۸-۱۴۱۱ق)؛
- (۵). آیت الله شیخ عباسعلی شاهرودی (۱۳۲۰-۱۳۸۳ق)
- (۶). آیت الله امام سید روح الله موسوی خمینی (۱۳۲۰-۱۴۰۹ق)؛
- (۷). آیت الله سید محمد حسین قاضی طباطبائی تبریزی (۱۳۲۱-۱۴۰۲ق)؛

۱. نگارنده، این دو جریان را، از استاد صدرائی خویی شنیده است.

- (۸). آیت الله شیخ عبدالرحیم مدرس تبریزی (۱۳۲۴-۱۴۰۲ق)؛
- (۹). آیت الله میرزا محمد مجاهدی تبریزی (۱۳۲۶-۱۳۸۰ق)؛
- (۱۰). آیت الله سید محمد باقر سلطانی طباطبائی بروجردی (۱۳۳۲-۱۴۱۸ق)؛
- (۱۱). آیت الله سید محسن حجّت کوه کمری (۱۳۳۷-۱۳۹۷ق)؛
- (۱۲). آیت الله سید حسن حجّت کوه کمری (۱۳۴۱-۱۴۱۰ق)؛ و دیگران، زانوی شاگردی به زمین سایید.

و در این مدت، از:

- (۱). آیت الله سید محسن طباطبائی حکیم (۱۳۰۶-۱۳۹۰ق)؛
- (۲). آیت الله سید شهاب الدین مرعشی نجفی (۱۳۱۵-۱۴۱۱ق)؛
- (۳). آیت الله سید ابوالقاسم موسوی خویی (۱۳۱۷-۱۴۱۳ق)؛
- (۴). آیت الله سید مصطفی صفائی خوانساری (۱۳۲۱-۱۴۱۳ق)؛
- (۵). آیت الله سید ابراهیم علوی خویی (۱۳۲۸-۱۴۰۹ق)؛
- (۶). آیت الله شیخ نصرالله شبستری تبریزی (۱۳۳۳-۱۴۲۴ق)؛
- (۷). آیت الله شیخ محمد تقی بهجت فومنی (۱۳۳۴-۱۴۳۰ق)؛
- (۸). آیت الله سید محمد وحیدی شبستری (۱۳۳۵-۱۴۲۱ق)؛
- (۹). آیت الله سید حسن حجّت کوه کمری (۱۳۴۱-۱۴۱۰ق)، اجازه نقل روایت دریافت نمود، و خود نیز به برخی از همروزگاران خویش اجازه داد، که بزرگترین آنها، اجازه ای است که به استاد شیخ علی صدرائی خویی ارزانی داشته است.

هم چنین ایشان در گروه «ملحقات احقاق الحق» به اشراف آیت الله العظمی مرعشی نجفی رحمته، - از جلد بیستم تا پایان آن - همکاری داشته، و در فرجام رسیدن برخی از این جلدها نقش بسزایی ایفا نموده است. و کوتاه سخن اینکه در سرتاسر زندگانی خویش، دلباخته و شیفته تکاپو و پژوهش بود، و همینک از وی بیش از یکصد کتاب کوچک و بزرگ به یادگار مانده است، که امید می رود یکایک آنها به زیور طبع آراسته گردند.

۱. از میان کسانی که از ایشان اجازه روایت دارند، می توان: علامه استاد سید عبدالستار حسینی، استاد شیخ ناصر باقری بیدهندی، استاد شیخ ناصرالدین انصاری قمی، استاد شیخ ابوالفضل حافظیان بابلی، و استاد شیخ محمد الوان ساز خویی و... را نام برد.

سرانجام، قلب این «فرزانه وارسته»، در شب دوشنبه (۲۱ صفر ۱۴۳۸ق / ۱ آذر ۱۳۹۵ش) از تپش باز ایستاد، و پس از برگزاری یادبود در «حسینیة آیت الله مرعشی نجفی»، و برپایی نماز برپیکرش، توسط آیت الله شیخ جعفر سبحانی تبریزی، در (قبرستان شیخان) آسوده آرمید. خداوند هستی، او و ما را بیامزد.

سروده ای در سوگ وی

علامه بزرگوار، استاد سید عبدالستار حسنی (حفظه الله) ، پس از شنیدن خبر درگذشت ایشان، چند بیتی در سوگشان سرودند، و برای این کمترین فرستادند، که در سطرهای زیرین خواهد آمد.

بسم الله الرحمن الرحيم

تاریخ وفات العلامة المحبت الأواه، آية الله الشریف الغطریف، ذی المسلك القویم العفیف، و القدر السامی المتیف، السید عبداللطیف الحسینی الكوه كمری الخوی الشهیر ب: (القریشی) - القرشی - (قدس سره):

۱. شایان ذکرست که علامه حسنی، چند بیتی هم در روزگار زنده بودن علامه قرشی، - به پاس بزرگداشت ایشان -، سروده بودند، که شاید در جایی دگر بیاید.

قَضَى الشَّرِيفُ الْقُرَشِيُّ نَحْبَهُ
فَأَيُّ صَرْحٍ مِنْ بَنِي الْوَحْيِ هَوَى
إِنْ غَابَ عَنَّا شَخْصُهُ فَهَذِهِ
فَكَمْ لَهُ مِنْ (مَوْجَزٍ) مُؤْفٍ أَتَى
(رَاوِيَةً) وَ (حَافِظًا) وَ (مُسْنِدًا)
وَ فِي (عَوَالِيهِ) (الصُّحُوحِ) صَادِقًا
وَ قَدْ قَضَى عُمْرًا مَدِيدًا زَانَهُ
وَ ذِكْرَهُ فِي الْمَكْرَمِينَ خَالِدًا
أَجَلٌ فَقَدْنَاهُ فَقِيهَا عَالِمًا
وَ فَقَدُهُ تَارِيخُهُ : « مُبَيَّنُّ »
(١٠٢)

مُحْتَسِبًا مَا غَالَهُ مِنْ أَلْبَلَا
وَ أَيُّ بَدْرِ لِلْمَعَالِي أَفْلَا
آثَارُهُ تُتْلَى بِالسِّنِّ الْمَلَا
يَتَّبَعُ فِي مَضْمُونِهِ (مُفْصَلًا)
لِذَا أَجَازَتْهُ الثَّقَاتُ الْفُضَلَا
يَزُورِي الْحَدِيثَ عَنْهُمْ (مُسَلْسَلًا)
بِطَاعَةِ اللَّهِ لَهُ مُبْتَهَلَا
إِذْ هُوَ فِي سَفَرِ الْخُلُودِ (أَبْنُ جَلَا)
مُنْقَبًا مُحَقَّقًا مُحْصَلَا
فِي صَفْرِ عَبْدِ اللَّطِيفِ آرْتَحَلَا
(٩٠) (٣٧٠) (٧٦) (١٦٠) (٦٤٠)

